

PAPER DETAILS

TITLE: TİCARET SİCİLİ KAYITLARININ ÜÇÜNCÜ KİSİLER BAKIMINDAN ETKİSİ

AUTHORS: Özge KARAEĞE

PAGES: 461-493

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1070142>

TİCARET SİCİLİ KAYITLARININ ÜÇÜNCÜ KİŞİLER BAKIMINDAN ETKİSİ

THE EFFECT OF COMMERCIAL REGISTER RECORDS ON THIRD PARTIES

Hakemli Makale

Özge KARAEĞE*

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ.....	462
I. TİCARET SİCİL KAYITLARININ OLUMLU ETKİSİ	464
A. Genel Olarak	464
B. Ticaret Sicilinin Olumlu Etkisi Bakımından Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	467
II. TİCARET SİCİL KAYITLARININ OLUMSUZ ETKİSİ.....	469
A. Genel Olarak	469
B. Ticaret Sicilinin Olumsuz Etkisi Bakımından Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....	473
C. Hukuki İşlemler Açısından Sicilin Olumsuz Etkisi.....	476
D. Sicilin Olumsuz Etkisinin Üçüncü Kişiler Bakımından Uygulanması	477
E. Üçüncü Kişinin Gerçek Hukuki Durum ile Tescil ve İlan edilmiş Hukuki Görünüme Dayanma Hususundaki Seçim Hakkı	478
III. TİCARET SİCİLİ KAYITLARININ ETKİSİNİ GÖSTERME ZAMANI.....	479
IV. SİCİL KAYITLARININ YER BAKIMINDAN ETKİ ALANI	484
V. GÖRÜNÜŞE GÜVEN İLKESİ VE TİCARET SİCİLİNİN OLUMLU ETKİSİ	485
VI. GÖRÜNÜŞE GÜVEN İLKESİ VE TİCARET SİCİLİNİN OLUMSUZ ETKİSİ	487
SONUÇ	488
KAYNAKÇA	490

ÖZ

TTK m. 36’da ticaret siciline yapılan tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisi hüküm altına alınmıştır. Bu bağlamda çalışmamızda, TTK m. 36 hükmünde düzenlenmiş olan ticaret sicili kayıtlarının üçüncü kişiler açısından zaman ve yer yönünden hükümleri incelenmiştir. Bunun dışında, aynı maddede ifade edilen sicil kayıtlarının üçüncü kişiler hakkındaki olumlu ve olumsuz etkisi de incelenmiş olan diğer hususlardır.

DOI: 10.32957/hacettepehdf.726557

Makalenin Geliş Tarihi: 25.04.2020

Makalenin Kabul Tarihi: 01.09.2020

* Doç. Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ticaret Hukuku ABD Öğretim Üyesi. E-posta: ozge.karaege@ikcu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-3701-2569

Hazırlamış olduğum makalede Araştırma ve Yayın Etiği’ne uyulmuştur.

Üçüncü kişiler, ticaret siciline tescil ve ilan edilmiş olan hususları bilmediklerini iddia edemezler. Buna ticaret sicilinin olumlu etkisi denir. Tescil edilmesi gerektiği halde tescil edilmemiş veya ilan edilmesi gerekli olduğu halde ilan edilmemiş bir husus, üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. Bununla birlikte, üçüncü kişilerin ilgili hususu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edilirse, ileri sürülmesi mümkündür. Buna da ticaret sicilinin olumsuz etkisi denir. TTK m. 37’de “Görünüşe Güven” ilkesi düzenlenmektedir. Bu doğrultuda, tescil kaydı ile ilan arasında farklılık bulunması halinde üçüncü kişilerin, yanlış olan ilana güvenleri korunmaktadır. Bu çalışmada görünüşe güven ile sicilin olumlu ve olumsuz etkisi arasındaki ilişkiye de değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ticaret sicili, olumlu etki, olumsuz etki, görünüşe güven, ilan.

ABSTRACT

The effect of registration and announcement on third parties in Commercial Register is regulated under Article 36 of Turkish Commercial Code. In this context within this study the effect of records registered in terms of location and time is analyzed. Except this positive and negative effects of records registered on third parties are analyzed. Third parties can not claim they don't know the things registered in commercial register and announced. It is called positive effect of commercial register. The thing that should be registered and announced but did not, may not be asserted to the third parties. However if it is proven that third parties know or should know the related matter then it is possible to assert. This is called negative effect of commercial register. It is regulated as “trust in appearance” principle under Article 37 of Turkish Commercial Code. Accordingly if there is a difference between registration and announcement then third parties' trust in wrong announcement is maintained. In this study it is also analyzed the relation between trust in appearance and positive and negative effect of commercial register.

Keywords: Commercial Register, positive effect, negative effect, trust in appearance, announcement.

I. GİRİŞ

TTK m. 36’da ticaret siciline tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisi düzenlenmektedir. Bu çerçevede düzenlemede ticaret sicili kayıtlarının hukuki sonuç doğurmaya başlayacağı an ile sicilin olumlu ve olumsuz etkisi yer almaktadır.

TTK. m. 36/I’de ticaret sicili kayıtlarının yer ve zaman bakımından üçüncü kişiler hakkındaki hükümleri düzenlenmiştir. TTK m. 36/I’e göre; “Ticaret sicili kayıtları

nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü kişiler hakkında, tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği; ilanının tamamı aynı nüshada yayımlanmış ise, son kısmının yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur. Bu günler, tescilin ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacak olan sürelerle de başlangıç olur”. Bu doğrultuda ticaret sicili kayıtları, nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü kişiler bakımından Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile ilan edilmesiyle hüküm doğurur. İlan ile sicil kayıtları tüm Türkiye’de hüküm ve sonuçlarını doğurur¹.

Bazı hallerde tescilin üçüncü kişiler bakımından derhal hüküm ve sonuç doğurması da mümkündür. Kanun koyucu bu ihtimali TTK. m. 36/II’de düzenlemiştir. Buna göre; “Bir hususun tescil ile beraber derhal üçüncü kişiler hakkında sonuç doğuracağına veya sürelerin derhal işleyeceğine ilişkin özel hükümler saklıdır”. Dolayısıyla özel bir düzenlemede bir hususun tescille birlikte derhal üçüncü kişiler bakımından hüküm doğuracağının yer alması mümkündür. Bu konuda özel hükümlere örnek olarak ticaret şirketlerinin tescil ile tüzel kişilik kazanacağına ilişkin düzenlemeler (TTK m. 232, m. 355, m. 588) gösterilebilir.

TTK m. 36/III hükmünde sicil kayıtlarının üçüncü kişilere karşı olumlu etkisi düzenlenmektedir. Bu hükme göre; “Üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddialar dinlenmez”. Bu doğrultuda üçüncü kişilerin kendileri hakkında hüküm ifade etmeye başlayan sicil kayıtlarını bilmedikleri yolundaki iddiaları dinlenmez.

TTK m. 36/IV hükmünde sicil kayıtlarının üçüncü kişiler bakımından olumsuz etkisi düzenlenmektedir. Buna göre; “Tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir”. Bu doğrultuda tescili veya ilanı gerektiği halde tescil ve ilan edilmeyen hususların üçüncü kişiler tarafından bilinmemesi asıldır².

¹ ÜLGEN, Hüseyin/HELVACI, Mehmet/KAYA, Arslan/NOMER ERTAN, N. Fusun, **Ticari İşletme Hukuku**, 6. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s. 381.

² ARKAN, Sabih, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2018, s. 273.

Çalışmamızda ticaret sicil kayıtlarının üçüncü kişiler bakımından hükümleri mukayeseli hukuk da dikkate alınarak incelenecek; ayrıca TTK m. 37’de sözü edilen görünüşe güven ilkesi ile ilişkisine değinilecek ve bu doğrultuda yorumlarda bulunulacaktır.

I. TİCARET SİCİL KAYITLARININ OLUMLU ETKİSİ

A. GENEL OLARAK

TTK m. 36/III’e göre; “Üçüncü kişilerin kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenmez”. Bu hükme göre, sicile kaydı gereken bir husus kayıt ve ilan edildikten sonra üçüncü kişilerin bu hususu bilmeleri asıldır. Bu bir kanuni karine olup aksi ispat edilmez³. Böylelikle, kaydı gereken bir hususu ticaret siciline kaydettiren ilgili kişi, bu kaydın üçüncü kişiler bakımından hüküm ifade etmeye başladığı andan itibaren korunmuş olur⁴. Üçüncü kişiler, tescil ve ilan edilmiş hususları bilmediklerini ileri süremezler⁵. Sicilin olumlu etkisi, kayıt ilgilisi lehine işlevsel olduğu gibi aynı zamanda kamunun da bilgilenebilmesi anlamında bir yüküm yüklemektedir⁶. Öğrenme yükümü, üçüncü kişilerin sicilde kayıtlı hususlarda bilgi edinmesini teşvik etmeye yönelik hukuki bir araç olarak değerlendirilmektedir⁷. Üçüncü kişiler kapsamına tacir olanlar ve olmayanlar dâhildir. Kanun koyucu burada kanun hükümlerine uygun hareket ettiği için ilgiliyi

³ KARAYALÇIN, Yaşar, “Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri”, **Batider**, Yıl: 1975, Cilt: VIII, Sayı: 2, s. 15; MEIER-HAYOZ, Arthur/FORSTMOSER, Peter, **Schweizerisches Gesellschaftsrecht**, 11. Auf, Bern, 2012, § 6, No. 77; VOGT, U. Hans, **Der Öffentliche Glaube des Handelsregisters**, Zürich Basel Genf, 2003, s. 357.

⁴ KARAYALÇIN, **1975**, s. 15. Yalnız doktrinde bu korumanın mutlak olmadığı, ilgili şahsın hukuki menfaatinin korunmadığı hallerde bu hükmün üçüncü şahıslar aleyhine uygulanmaması gerektiği ileri sürülmektedir (bkz., KARAYALÇIN, **1975**, s. 17). Ancak bizim de katıldığımız diğer görüşe göre, ilk görüşte yer verilen örneklerin sicil olumlu etkisinin koşulları ile bağdaşmadığından zaten ortada sicil olumlu etkisinin işlevselliğinden bahsedilemeyecektir (bkz., BİLGE, Mehmet Emin, **Ticaret Sicili**, 1. Bası, Beta Basım, İstanbul, 1999, s. 170).

⁵ ECKERT, Martin K., **Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II, Art. 530-964 OR**, 4. Auf., Basel, 2012, Art. 933, No. 6; MEIER-HAYOZ/FORSTMOSER, **2012**, § 6, No. 75; JUST, Eva Druey/DRUEY, Jean Nicolas/GLANZMANN, Lucas, **Gesellschafts-und Handelsrecht**, Zürich 2010, s. 328; von STEIGER, Werner, **Schweizerisches Privatrecht – Handelsrecht – Erster Halbband**, Basel Stuttgart, 1976, s. 142.

⁶ ECKERT, **2012**, Art. 933, No. 6; VOGT, **2003**, s. 360.

⁷ VOGT, **2003**, s. 360-361.

korumaktadır⁸. Her ne kadar doktrinde aksine görüşler mevcut olsa da⁹, gerek TTK m. 36/I ve II ile getirilen düzenlemeler gerek ticaret sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutuluyor olması¹⁰ (TTK m. 24/III ve TSY m. 13) ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'ne internet ortamında ulaşıyor olması üçüncü kişilerin sicile kaydedilen hususları bilmediğini ileri sürmesini engelleyen hususlardır.

Alman hukukunda Alm.TK § 15/2 hükmüne göre, üçüncü kişinin ilandan itibaren on beş gün içinde tescil edilmiş hususu bilmediğini veya bilmesinin gerekmediğini iddia etmesi ve bu durumu ispatlaması halinde sicilin olumlu etkisinden bahsedilemeyecektir¹¹. Ancak bu durum sadece sözü edilen on beş günlük süre için geçerlidir. Bu sürenin geçmesinden sonra ise üçüncü kişi, her koşulda tescil ve ilan edilen hususun kendisine karşı ileri sürülmesine itiraz edemeyecektir¹².

Doktrinde TTK m. 24/III'ün gerekçesinden hareket etmek suretiyle bilgi bankasındaki kayıtların üçüncü kişiye ileri sürülmesi gibi herhangi bir etkisinin olmaması nedeniyle sicilin olumlu veya olumsuz etkisinin bertaraf edilemeyeceği de ileri sürülmektedir¹³. Kanımızca bu tür tartışmaların önüne geçebilmek ve uygulamada

⁸ KARAYALÇIN, 1975, s. 14; POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi, **Ticari İşletme Hukuku**, 18. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s. 221; BİLGE, 1999, s. 166; DEMİREL, Duygu, **Ticaret Sicili**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 230.

⁹ Doktrinde Karayalçın, TTK m. 36/III (6762 sayılı Kanun m. 39/I) hükmü ile üçüncü kişilere sicil ilanlarını takip etme mükellefiyetinin yüklendiğini, bu mükellefiyeti normal şartlarda yerine getirmenin mümkün olmadığı hallerde iyiniyetli üçüncü kişilerin korunması gerektiğini ifade etmektedir. Yazar, bu sonuca TMK m. 2 ile varmaktadır (bkz., KARAYALÇIN, 1975, s. 16). Aynı görüşte bkz., BATTAL, Ahmet, "Ticaret Sicilinin Müsbet Fonksiyonunun ve Temsile İlişkin Sonuçlarının Dış Görünüş Teorisi Açısından İncelenmesi", **Batider**, Yıl: 1997, Cilt: XIX, s. 98.

¹⁰ Ancak bu kayıtlara hukuki güç tanınması gerekmektedir.

¹¹ BROX, Hans/HENSSLER, Martin, **Handelsrecht mit Grundzügen des Wertpapierrechts**, 21. Auf., München 2011, § 6 No. 90; KLUNZINGER, Eugen, **Grundzüge des Handelsrechts**, 13. Aufl., München, 2006, s. 168-169; CANARIS, Claus Wilhem, **Handelsrecht**, 24. Auf., München 2006, § 5 II, No. 31; AMMON, Ludwig/RIES, Peter, in RÖCHRICHT, Volker/GRAF von WESTPHALEN, Friedrich, **Handelsgesetzbuch**, 3. Auf., Köln, 2008, § 15, No. 26.

¹² BROX/HENSSLER, 2011, § 6, No. 90.

¹³ AKDAĞ GÜNEY, Necla, **Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili**, İTO Yayınları, İstanbul, 2011, s. 68. TTK m. 24/III gerekçesi; "Bilgi bankasındaki kayıtlar üçüncü kişilere ileri sürülmek gibi hukuki bir gücü ve etkiyi haiz değildir. Ancak bu kayıtlar, kaydın yolsuz olduğuna veya kayıt bulunması gerekirken kayda yer verilmemiş olduğuna inanmaları, esas sicil kayıtlarında gerekli düzeltmeleri yapmak amacıyla hukuki yollara başvurmak için harekete geçirecektir. Bilgi bankasına giriş serbest olacağı için, herkes kayıtları denetleyebilecektir. Sistemin yerleşmesi ve işleyiş kurallarının tam olarak ortaya çıkması halinde bir kanun değişikliğiyle bilgi bankasına hukuki işlevler de tanınabilir" şeklindedir.

karşılaşılabilecek güçlükleri engellemek için elektronik ortamda tutulan kayıtlara teknolojiye gelişmeler de göz önünde bulundurulmak suretiyle kanun değişikliği ile hukuki güç tanınmalıdır. Gerçi üçüncü kişinin tacir olması halinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği (TTK m. 18/II) de göz önünde bulundurulduğunda, bu tartışmanın tacir olmayan üçüncü kişiler bakımından bir anlamı olacaktır.

TTK m. 35/III'e göre; tescil edilen hususlar kural olarak ilan da edilmektedir. Bu durumda ticaret sicil kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar üçüncü kişiler hakkında kaydın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile ilan edildiği, ilanın tamamı aynı nüshada yayınlanmamış ise son kısmının yayınlandığı günü takip eden iş gününden itibaren hüküm ifade edecektir meğerki tescil edilen hususun ilanına gerek olmadığı kanun veya Ticaret Sicil Yönetmeliğinde ifade edilsin.

Sicilin olumlu etkisi bakımından kanunda düzenlenmiş istisnalar da bulunmaktadır. Bunlardan ilki, TTK m. 354'te düzenlenmiştir. Buna göre, anonim şirket esas sözleşmesinin tamamı ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur. Ancak tescil ve ilan olunan esas sözleşmenin tamamı için TTK m. 36 hükmündeki olumlu etki kabul edilmemiş; tescil edildikleri takdirde bu etkiye sahip olan esas sözleşme hükümleri sınırlı sayı ilkesi gözetilerek sayılmıştır¹⁴. Buna göre, şirketin hüviyeti, üçüncü kişilerin hakları ve yönetim organı sicilin olumlu etkisinden yararlanabilecektir. Maddede belirtilenler dışında kalan esas sözleşme hükümleri bakımından üçüncü kişinin ilana dayanılarak bu hususu bildiği ileri sürülemeyecektir.

Bir diğer istisna TTK m. 371/II'de yer almaktadır. Buna göre; temsile yetkili kişilerin üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması da bu hususun ispatı bakımından tek başına yeterli delil değildir. Bu durumda, şirket esas sözleşmesinin işletme konusunu gösteren maddesi açısından TTK m. 36/III uygulanmayacaktır¹⁵.

¹⁴ Bu konuda bkz., TTK m. 354 gerekçesi.

¹⁵ ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER ERTAN, 2019, s. 382-383.

TTK'da mevcut bir başka düzenleme de m. 539/II'de yer almaktadır. Buna göre; tasfiye memurlarının üçüncü kişilerle tasfiye amacı dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin işlemin tasfiye amacının dışında olduğunu bildiği veya halin icabından bilmemesinin mümkün olmayacağı ispat edilsin. Tasfiyenin tescil ve ilan edilmesi ise bu hususun ispatı için yeterli değildir¹⁶.

B. TİCARET SİCİLİNİN OLUMLU ETKİSİ BAKIMINDAN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Sicilin olumlu etkisinin söz konusu olabilmesi için sicile tescil edilmesi gereken bir bilginin mevcut olması önemlidir. Tescil edilmesi gerekmeyen bilginin tescili, üçüncü kişiler bakımından herhangi bir sonuç doğurmaz¹⁷. Tescilin zorunlu veya isteğe bağlı olması önem taşımamaktadır. Önemli olan tescili mümkün bir hususun mevcut olmasıdır. Bu nedenle sicile tescil ve ilanı gerekmeyen bir hususun tescili ve ilanı üçüncü kişiler bakımından herhangi bir sonuç doğurmaz¹⁸. Alman hukukunda ise bir görüş, tescilin olumsuz etkisi bakımından tescil edilebilir hususları ararken¹⁹; hâkim görüş tescili zorunlu hususların aranması gerektiğini savunur²⁰.

Ticaret sicilinin olumlu etkisi bakımından dikkat edilmesi gereken bir nokta da sicildeki kayıt ve ilan ile gerçek hukuki durumun birbiriyle uyumlu olmasıdır²¹. Bu noktada, doktrinde yer alan tartışmaya yer vermek yerinde olacaktır. Bu tartışma, sicil

¹⁶ Maddenin eleştirisi için bkz., KENDİGELEN, Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 2. Bası, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 441.

¹⁷ BATTAL, 1997, s. 87; ARKAN, 2018, s. 272, dn. 1; ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER ERTAN, 2019, s. 382; BİLGE, 1999, s. 171.

¹⁸ ÜLGEN, Hüseyin, **Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama)**, 1975'ten Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005, s. 167; BİLGE, 1999, s. 81; AYHAN, Rıza /ÇAĞLAR, Hayrettin/ ÖZDAMAR, Mehmet, **Ticari İşletme Hukuku**, 12. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 260; ARKAN, 2018, s. 271, dn. 1; ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER ERTAN, 2019, s. 382; AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 60.

¹⁹ BROX/HENSSLER, 2011, § 6, No. 88.

²⁰ HOPT, Klaus J., in **Handelsgesetzbuch mit GMBH & Co., Handelsklauseln, Bank-und Börsenrecht, Transportrecht (ohne Seerecht)**, 35. Auf., München, 2012, § 15, No. 13; KOCH, Jens, **Staub Handelsgesetzbuch Grosskommentar, 1. Band: §§ 1-47b**, 5. Auf., Berlin 2009, § 15, No.76; CANARIS, 2006, § 5 I, No. 10.

²¹ ARSLANLI, Halil, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri Umumi Hükümler**, 3. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960, s. 163; ÜLGEN, 2005, s. 167; AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 62; BİLGE, 1999, s. 175; von STEIGER, 1976, s. 142; BROX/HENSSLER, 2011, § 6, No. 88-89.

kayıtları dışında yaratılan hukuki görünüşe güvenin korunup korunmayacağına ilişkindir. Doktrinde bir görüş TTK m. 36/III hükmü söz konusu iken ve sicildeki kayıt ile gerçek hukuki durumun örtüşmesi gereğinden hareketle hukuki görünüşe güvenin korunmayacağını savunmaktadır²². Diğer görüş ise, ticari hayata ilişkin bilgilerin sicilden veya sicil gazetesinden öğrenileceği varsayımının üçüncü kişiler bakımından ağır sonuçlar getirdiğini, yaratılan hukuki görünüşe güvenin TMK m.2 gereği korunması gerektiğini ileri sürer²³. Kanımızca mevcut hukuki düzenleme karşısında ticaret sicilinin olumlu fonksiyonu emredici bir şekilde düzenlenmiştir. Buradaki düzenlemede aksi ispat edilemeyen kanuni karine söz konusudur²⁴. Ayrıca, gelişen teknoloji ile internet üzerinden ticaret sicili sayfasından ilgili tacir ile bilgilere ve ilanlara ulaşılabilmesinin mümkün olduğu da unutulmamalıdır. Dolayısıyla hukuki görünüşe güven ilkesinin uygulama alanı ticaret sicilinin olumlu etkisi bakımından söz konusu olmamalıdır.

Ticaret sicilindeki kayıtların gerçek durumla uyumlu olmaması ve bu hususların üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesinin mümkün olup olmadığı konusunda ise sicilin olumlu fonksiyonunun amacı üzerinde durulmalıdır. Şöyle ki, ticaret sicilindeki kayıtlar temel nitelikte olup tek bir hareketle bu bilgiler kamuya yayılabilmektedir²⁵. Oysa gerçek olmayan hususların yayılması bakımından kayıt ilgisinin herhangi bir korunmaya değer menfaati bulunmamaktadır. Şayet sicildeki gerçek olmayan kayıt, kayıt ilgisinin aleyhine ise böyle bir durumda üçüncü kişiye karşı sicil dışındaki gerçek hukuki durumun ileri sürülmesi gündeme gelecektir. Bu durumda ise kayıt ilgisinin sicilin olumlu etkisine dayanarak gerçek dışı kaydı ileri sürmesinde menfaati bulunmamaktadır²⁶. Buna karşılık sicildeki gerçek dışı kayıt, kayıt ilgisinin lehine ise

²² ÜLGEN, 2005, s. 168; AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 62.

²³ BATTAL, 1997, s. 98; KARAYALÇIN, 1975, s. 16. Doktrinde Bilge, sicilin olumlu etkisi bakımından hukuki görünüşe güven ilkesinin uygulanamayacağını belirtmekle birlikte; hakkın kötüye kullanılması halinde TTK m. 36/III'ten yararlanılamayacağını belirtmektedir (bkz., BİLGE, 1999, s. 181).

²⁴ Doktrinde Bilge, istisnaen sicil kayıtları dışında yaratılan görünüşe güvenin söz konusu olabileceğini, bu istisnai hallerin ise ancak hakkın kötüye kullanımı ile sınırlı olabileceğini belirtir (bkz., BİLGE, 1999, s. 181).

²⁵ VOGT, 2003, s. 365.

²⁶ VOGT, 2003, s. 366.

bu durumda bu kayıtların üçüncü kişiye karşı ileri sürülmesi kendisinin menfaatine olacaktır. Ancak bu menfaat sicilin olumlu fonksiyonu ile korunan bir menfaat değildir²⁷. Kayıt ancak gerçeğe uygun ise, kayıt ilgilisi üçüncü kişilere karşı bu hususları ileri sürebilecektir. Zira sicilin olumlu fonksiyonunun amacı, gerçeğe aykırı bilgilerin kamuya sunulmasını mümkün kılmak değildir. Dolayısıyla sicilin olumlu fonksiyonu gerçek olmayan kayıtlar bakımından uygulama alanı bulamaz²⁸.

II. TİCARET SİCİL KAYITLARININ OLUMSUZ ETKİSİ

A. GENEL OLARAK

TTK m. 36/IV'e göre; "Tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir". Tescil ve ilanı zorunlu iken tescil veya ilanı yapılmamış hususların üçüncü kişiler bakımından bilinmemesi asıldır²⁹. Bu durum üçüncü kişiler lehine karine yaratır³⁰. Bununla birlikte, üçüncü kişilerin bu hususu bildiği veya bilmesi gerektiği ispat edilebilirse, ileri sürmek mümkün olacaktır. Bu karine genel olup tadil, terkin ve tashih hallerini de içine almaktadır³¹.

İsviçre hukukunda, Türk hukukundan farklı olarak tescili zorunlu olan hususların tescil edilmemesi halinde üçüncü kişilerin bu durumu bilmelerinin ispatı halinde kendilerine karşı ileri sürülebilecektir³². Buna karşılık ilgili hükümde (İsv. BK. m. 933/2) ilan gerekliliğinden bahsedilmemiştir³³. Bununla birlikte doktrinde üçüncü

²⁷ VOGT, 2003, s. 366.

²⁸ VOGT, 2003, s. 366; MEIER-HAYOZ/FORSTMOSER, 2012, § 6, No. 75; ECKERT, 2012, Art. 933, No. 5; HOPT, 2012, § 15, No. 2.

²⁹ AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 63.

³⁰ BİLGE, 1999, s. 187; AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, 2019, s. 261.

³¹ ÜLGEN, 2005, s. 165; VOGT, 2003, s. 293.

³² VOGT, 2003, s. 287; ECKERT, 2012, Art. 933, No. 8; MEIER-HAYOZ/FORSTMOSER, 2012, § 6, No. 78.

³³ VOGT, 2003, s. 287; ECKERT, 2012, Art. 933, No. 8; MEIER-HAYOZ/FORSTMOSER, 2012, § 6, No. 78.

kişinin sicile tescil edilmiş hususların henüz İsviçre Ticaret Sicilli Gazetesi'nde yayımlanmaması halinde kendilerine karşı ileri sürülemeyeceği belirtilmektedir³⁴. Ayrıca İsviçre hukukunda üçüncü kişilerin bilmelerinin gerekmesi de aranmamaktadır³⁵.

Alman hukukunda Türk hukukundaki düzenlemeye paralel olarak olumsuz etkinin işlevselliği bakımından sicile tescil edilmesi gereken hususların tescil ve ilan edilmemesi aranmaktadır³⁶. Tescil veya ilan edilmemenin nedeni ise önem arz etmez. Bu doğrultuda kayıt ilgisinin kusuru aranmamaktadır³⁷.

Sicilin olumsuz etkisi ile amaçlanan, üçüncü kişilerin sicil içeriğine olan güveninin korunmasıdır. Bir başka ifadeyle, üçüncü kişinin sicile kaydedilmemiş hususların aleyhine ileri sürülemeyeceğine dair güveni korunmaktadır³⁸. Bu doğrultuda üçüncü kişinin mevcut olmayan durumdan hareket etmek suretiyle karar alması hususunda iyiniyetli olması yeterlidir³⁹.

TTK m. 36/IV, 6762 sayılı TTK m. 39/II'den alınmıştır. Bununla birlikte bu iki madde arasında önemli bir fark mevcuttur. Ancak bu hususa TTK m. 36 gerekçesinde değinilmemiştir. TTK m. 36 gerekçesine göre; maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarının 6762 sayılı TTK'nın m. 39'un birinci ve ikinci fıkralarından aynen alındığı belirtilmektedir. 6762 sayılı TTK m. 39/II'ye göre; "Tescili lazım geldiği halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı gerekirken ilan edilmemiş olan bir husus ancak bunu bildikleri ispat edilmek şartıyla, üçüncü şahıslara karşı dermeyeran edilebilir". Buradaki düzenlemede tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan edilmemiş bir vakıa, üçüncü kişilere karşı ancak müspet vukufları ispat edilmek şartıyla ileri sürülebilir. Yeni düzenlemede ise üçüncü kişilerin durumu bilmeleri veya bilmeleri gerektiği takdirde ileri sürmek imkân dâhiline

³⁴ VOGT, **2003**, s. 350.

³⁵ ECKERT, **2012**, Art. 933, No. 8; MEIER-HAYOZ/FORSTMOSER, **2012**, § 6, No. 78.

³⁶ BROX/HENSSLER, **2011**, § 6, No. 81.

³⁷ BROX/HENSSLER, **2011**, § 6, No. 81; KLUNZINGER, **2006**, s. 165.

³⁸ VOGT, **2003**, s. 288; BROX/HENSSLER, **2011**, § 6, No. 81.

³⁹ BROX/HENSSLER, **2011**, § 6, No. 84.

alınmıştır⁴⁰. Bunun sonucunda doktrinde haklı olarak ifade edildiği gibi, eski düzenlemede olumlu bilgiye hukuki sonuç bağlanmışken; yeni düzenlemede üçüncü kişinin TMK m. 3/II bağlamında iyi niyet iddiasında bulunmayacak olması, tescil veya ilan edilmeyen bir vakıanın kendisine karşı ileri sürülmesi için yeterli kabul edilmiştir⁴¹. Sonuç itibariyle, tescil ve ilan yaptırmakla yükümlü olan tacir, bu yükümlülüğünü yerine getirmediği takdirde ilgili hususu üçüncü kişilere ileri sürebilmesi için üçüncü kişinin olumlu bilgisini veya bilmesi gerektiğini ispat etmelidir⁴². Bu doğrultuda anonim şirket yönetim kurulu toplantısına üyelerden birinin katılmaması ve toplantıda alınan kararın ticaret siciline tescil ettirilmiş olması halinde, bu üyenin kararla ilgili olumlu bilgisi olmamasına karşılık, yönetim kurulu kararlarının içeriğinden haberdar olması gereğinden hareketle bu durumun “bilmesi gerekir” haline örnek teşkil ettiği doktrinde

⁴⁰ KENDİGELEN, **2012**, s. 71; AKDAĞ GÜNEY, **2011**, s. 64. Ayrıca bkz., 12. HD., 12.01.2016, E. 2015/22661; K. 2016/349 sayılı kararında Yargıtay, “...Alacaklı tarafından borçlu şirket aleyhine bir adet bonoya dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla icra takibine başlandığı, borçlu şirket vekilinin takibe dayanak bonodaki imzanın ...'a ait olduğu, ancak senedin muvazaalı olarak eski tarihli düzenlendiği, bununla birlikte senet üzerindeki düzenlenme tarihinde de bu kişinin yetkisinin ilan ve tescil edilmediği, dolayısıyla senedin, şirketi bağlayıcı nitelikte bulunmadığı iddiasıyla takibin iptalini talep ettiği, mahkemece, senedin, düzenlenme tarihi itibariyle senedi imzalayanın yetkisi ilan edilmediğinden, şirket adına senet düzenlenme yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle takibin iptaline karar verildiği anlaşılmaktadır.

Senet üzerindeki imzanın ...'a ait olduğu hususunda taraflar arasında bir ihtilaf bulunmamaktadır. Uyuşmazlık, ...'ın, şirket adına senet düzenleme yetkisinin ne zaman başladığına ilişkindir.

6102 Sayılı TTK'nun 36. maddesinin 1. fıkrası gereğince; ticaret sicil kayıtları, üçüncü kişiler hakkında gazete ile ilanının yapıldığı günü izleyen iş gününde hukuki sonuçlarını doğurur. Aynı maddenin 4. fıkrası uyarınca ise; tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.

Somut olayda ...'ın 14/09/2011 tarihli yönetim kurulu kararı ile 1 yıl süre ile şirket adına münferiden temsil ve ilzama yetkili kılındığı, bu kararın 28/09/2011 tarihli ticaret sicil gazetesinde ilan edildiği, takip dayanağı bononun düzenlenme tarihinin ise 21/09/2011 olduğu anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen kanun maddesiyle, ticaret sicil kayıtlarının, sadece üçüncü kişiler hakkında ilandan sonra hukuki sonuçlarını doğuracağı kabul edilmiştir. Borçlu şirketin sorumluluğu açısından ise, yönetim kurulu karar tarihinin esas alınması gerekmektedir.

O halde 14/09/2011 tarihli yönetim kurulu kararı ile temsilci olarak atananın, 21/09/2011 tarihinde şirket adına düzenlediği senetten dolayı borçlu şirket sorumlu olacağından, mahkemece, itirazın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile takibin iptali yönünde hüküm tesisi isabetsizdir...” şeklinde karar vermiştir (bu karar için bkz., kazanci.com.tr).

⁴¹ KENDİGELEN, **2012**, s. 71.

⁴² ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER ERTAN, **2019**, s. 383; AKDAĞ GÜNEY, **2011**, s. 65; YASAMAN, Hamdi, “Yeni Ticaret Kanununda Ticaret Sicili ile İlgili Getirilen Yeni Düzenlemeler”, **Regesta**, Yıl: Kasım 2011, Sayı: 1, s. 10.

ifade edilmektedir⁴³. Alman hukukunda Türk hukukunda farklı olarak tescil ve ilan edilmemiş hususların üçüncü kişiye ileri sürülebilmesi için bu kişinin müspet vukufu aranmaktadır⁴⁴.

Doktrinde savunulan bir görüşe göre, üçüncü kişilerin tescil ve ilan edilmeyen vakıaları bilmeleri gerektiği hususu somut olaya göre değerlendirilmelidir⁴⁵. Üçüncü kişilerin tescil ve ilan edilmeyen hususu bilmeleri gerektiği fiili koşullara dayanmak suretiyle ispatlanabileceği gibi, hale göre yasal düzenlemelere dayanılarak da ispatlanabilmesi mümkündür⁴⁶. Bu doğrultuda, tescil ve ilan edilmeyen bir husus, ticaret sicil bankasında yer alıyorsa basiretli iş adamı gibi davranma yükümlülüğüne ya da tedbirli bir yöneticinin özen borcuna tabi olanların bilgi bankasını inceleme yükümlülüğü bulunduğundan, onlar için sicilin olumsuz etkisi olmayacaktır⁴⁷. Ancak kanun koyucu, bilgi bankasına hukuki bir işlev tanımamaktadır⁴⁸. Dolayısıyla doktrinde üçüncü kişilerin bilgi bankasındaki verileri inceleme yükümlülüğünün bulunmadığı ileri sürülmektedir⁴⁹. Biz, sicilin olumlu etkisi altında yaptığımız açıklamaları burada da tekrarlamaktayız⁵⁰. Şöyle ki, bu tartışmanın tacir üçüncü kişiler açısından bir anlamı bulunmadığını düşünmekteyiz. Zira tacirlerin ticari faaliyetlerinde basiretli iş adamı gibi davranması gereklidir (TTK m. 18/II). Bu bağlamda tacir üçüncü kişilerin gerek bilgi bankasını gerek internet ortamında da yayınlanan ticaret sicili gazetesinde inceleme görevi bulunmaktadır. Buna karşılık, tacir olmayan üçüncü kişiler bakımından ise bu tartışma devam edecektir. Bunu önlemenin yolu ise, bilgi bankasındaki verilere kanun koyucu tarafından bir düzenleme getirilmek suretiyle hukuki güç tanımak olmalıdır.

⁴³ YASAMAN, 2011, s. 10.

⁴⁴ BROX/HENSSLER, 2011, § 6 No. 83.

⁴⁵ ULUSOY, Erol, “Ticaret Siciline Tescilin Olumsuz Etkisine Veda Elektronik Ticaret Sicili – Ticaret Sicili Bilgi Bankası – İnternet Sayfası”, **Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan**, C. I, İstanbul, 2007, s. 120.

⁴⁶ ULUSOY, 2007, s. 120.

⁴⁷ ULUSOY, 2007, s. 120.

⁴⁸ Bkz., TTK m. 24 gerekçesi.

⁴⁹ AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 68-69.

⁵⁰ Bkz. yuk. I, A, B.

B. TİCARET SİCİLİNİN OLUMSUZ ETKİSİ BAKIMINDAN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticaret sicilinin olumsuz etkisi, sicile tescili mümkün olan hususlar bakımından uygulama alanı bulur. Tescili caiz olmayan hususlar açısından ise olumsuz etkinin uygulanması mümkün değildir. Bununla birlikte doktrinde maddenin düzenleniş şeklinden hareketle, olumsuz etkiden yararlanabilmek için sicile kaydedilecek hususun tescili zorunlu olması gerektiği; tescili ihtiyari hususlarınsa bu kapsama girmediği ileri sürülmektedir⁵¹. Bu durumda sicile tescil için başvurunun disiplin cezası ile zorlanabilir olması gerekir⁵². Buna karşılık doktrinde diğer görüş, sicile tescilin caiz olduğu her durumda sicilin olumsuz etkisinin söz konusu olabileceğini ileri sürmektedir⁵³. Alman hukukunda ise sicilin olumsuz etkisinin tescili zorunlu olan hususlar için söz konusu olacağı savunulmaktadır⁵⁴.

Bizim de katıldığımız görüşe göre, bu düzenlemede “tescili zorunlu olduğu halde” ifadesi ile belirtilen husus, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için tescili gerekli olan husustur⁵⁵. Bu bağlamda gösterilebilecek hüküm, TBK m. 549’dur. Buna göre, ticari temsilcinin temsil yetkisinin şube işleriyle ya da birlikte temsil kaydıyla sınırlandırılması halinde bu sınırlamaların tescil ve ilanı gerekir. Aksi halde, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı bu sınırlamalar herhangi bir hüküm ifade etmez düzenlemesi de bu görüşü desteklemektedir⁵⁶. Dolayısıyla, sicilin olumsuz etkisinin sadece tescili zorunlu olan hususlarda değil, tescili ihtiyari olan hususlar hakkında da uygulanabilmesi mümkündür.

Kanun hükmünde “ilanı zorunlu iken ilan olunmamış husus” ifadesinin ise TTK m. 35/III hükmü göz önünde bulundurulmadan yer aldığı kanaatindeyiz. Zira TTK m.

⁵¹ KARAYALÇIN, Yaşar, *Ticaret Hukuku I, Giriş-Ticari İşletme*, 3. Baskı, Ankara, 1968, s. 311; KARAYALÇIN, 1975, 17; ARSLANLI, 1960, 161; AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 63.

⁵² BİLGE, 1999, s. 191.

⁵³ BİLGE 1999, s. 191.

⁵⁴ BROX/HENSSLER, 2011, § 6 No. 79.

⁵⁵ BİLGE, 1999, s. 191.

⁵⁶ TTK m. 282 gereği tasfiye memurlarının yetkilerinin sınırlandırılmalarının üçüncü kişilere ileri sürülmesi ile ilgili bir diğer örnek için bkz., BİLGE, 1999, s. 191.

35/III tescil edilen hususların Kanun veya Yönetmelikte aksine hüküm olmadıkça ilan edilmesi zorunluluğundan bahsetmektedir. Dolayısıyla tescil edilmiş bir husus mevzuatta aksine hüküm bulunmadıkça ilan da edilecektir. Sonuç itibariyle bu düzenleme gereğince zorunlu veya isteğe bağlı ilan tartışmasından bahsetmeye gerek kalmamıştır.

Ticaret siciline kaydı ve ilanı gereken bir hususun sadece kaydedilmesi; buna karşılık ilan edilmemesi halinin ne gibi sonuç doğuracağı doktrinde tartışmalıdır. Buna göre bir görüş, ticaret siciline tescil edilmekle birlikte ilanı yapılmamış olan bir sicil kaydı, ilgili sicil çevresinde bulunan üçüncü kişiler bakımından etkili olacaktır⁵⁷. Türkiye çapında etki yapması içinse kaydın ilanı gerekmektedir⁵⁸. Kanımızca böyle bir ayırım hükmün amacına aykırıdır. Zira sicilin olumsuz etkisi üçüncü kişileri korumaya yöneliktir ve ilan edilmemiş hususların ilgili sicil çevresindeki üçüncü kişiler açısından etkili olacağı bu amaca uymamaktadır. Ayrıca TTK m. 35/II gereği bir hususun tescil ile derhal üçüncü kişiler hakkında sonuç doğuracağına ilişkin özel hükümler dışında sadece tescille sicilin olumsuz etkisi bertaraf edilmemelidir. Yine TTK m. 35/III gereğince tescil edilen hususların aksine bir düzenleme bulunmadığı müddetçe ilan da olunacağı düzenlendiğinden, ilan edilmemiş hususların üçüncü kişilere karşı ileri sürülememesi gerekir. Burada kanun koyucunun amacını da göz önünde bulundurmak gereklidir. Bu doğrultuda belli bir vakıanın mevcut olmadığına ilişkin hukuki görünüşe üçüncü kişilerin güveni korunmaktadır⁵⁹.

Ticaret siciline tescil ve ilan edilmeme durumunun kayıt ilgilisi ile arasındaki nedensellik bağı da üzerinde durulan bir husustur. Buna göre, sicildeki hukuki görünüme güvenin iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından mutlak bir şekilde uygulanıp uygulanmayacağı sorusunun cevaplandırılması gerekir. Bu soruyu cevaplarken kanımızca sicilin olumsuz etkisinin getirilme prensibinden yola çıkmalıdır. Olumsuz etki, bir vakıanın mevcut olmadığına ilişkin hukuki görünüme iyiniyetli üçüncü kişilerin

⁵⁷ İMREGÜN, Oğuz, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, 12. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2001, s. 57-58.

⁵⁸ BİLGE, 1999, s. 193.

⁵⁹ BİLGE, 1999, s. 192.

güveninin korunmasına sebep olur⁶⁰. Amaç iyiniyetli üçüncü kişilerin korunmasıdır. Dolayısıyla sicilin olumsuz etkisi iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından herhangi bir istisna tanınmaksızın uygulama alanı bulacaktır. Bununla birlikte doktrinde bir diğer görüş, sicile kaydı gereken bir hususun kanunen veya doğal olaylar sonucu oluşması halinde üçüncü kişilerin sicilin olumsuz etkisinden faydalanamayacağını ileri sürer⁶¹.

Tescilin kurucu etkisinden bir hakkın, belli bir hukuki durumun ortaya çıkmasına sebebiyet vermesi halinde söz edilebilir⁶². Sicile tescilin kurucu nitelik arz ettiği durumlarda sicilin olumsuz etkisinin işlevselliği hususunda doktrinde farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Doktrinde bir görüşe göre; tescil edilecek hususun tescil işleminde önce de var olduğunu dolayısıyla sicile tescilden evvel üçüncü kişiler bu hususun varlığını öğrenmiş iseler, bu durum üçüncü kişilerin iyiniyetini ortadan kaldıracak ve ilgili kişi bu hususu üçüncü kişiye karşı ileri sürebilecektir⁶³. Diğer görüş ise, bu görüşe karşı çıkmakta ve tescilden itibaren üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecek bir hususun doğmuş olacağını ve üçüncü kişilerin bu kaydın ilanına kadar korunması gerekeceğini belirtmektedir⁶⁴. Bu doğrultuda tescille ilan arasındaki dönemde tescilin olumsuz etkisi işlevsellik kazanacaktır.

Ticaret siciline yapılan tescilin kurucu nitelik taşıması, bu işlemin bir hakkın veya hukuki durumun doğumuna neden olduğu hallerde söz konusu olmaktadır⁶⁵. Dolayısıyla tescilden evvel bir hakkın varlığından bahsetme imkânı bulunmamaktadır ve bu hususun üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi de söz konusu olmamalıdır. Yine bir yorumda bulunurken TTK m. 35/III hükmünü de göz önünde bulundurmak gerekir. Bu doğrultuda tescil edilen hususlar, kanun veya yönetmelikte aksine hüküm bulunmadıkça

⁶⁰ AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 63; CANARIS, 2006, § 5 I, No. 4.

⁶¹ KARAYALÇIN, 1975, s. 17, 26. Yazar, bu görüşünü sicilin olumlu etkisi ve sicile güven altında belirtmekte ise de benzer sonuçlar sicilin olumsuz etkisi çerçevesinde de doğacaktır. Bu doğrultuda yazar, bir kollektif şirket ortağının ölümü halinde iyiniyetli mirasçıların menfaatlerinin göz önünde bulundurulması gerektiğini ve mirasçıların gerekli tedbirleri alma imkânı bulamadıkları hallerde, sicilin olumsuz etkisinin bertaraf edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

⁶² ARKAN, 2018, s. 271; ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER ERTAN, 2019, s. 379; AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, 2019, s. 259

⁶³ ÜLGEN, 2005, s. 172.

⁶⁴ BİLGE, 1999, s. 198.

⁶⁵ ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER ERTAN, 2019, s. 379.

ilan da olunacağından, tescil edilip de ilan edilmemiş hususlar iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir.

Ticaret sicilindeki görünüm ile üçüncü kişinin davranışı arasında nedensellik bağı, kanun koyucu tarafından var kabul edilir⁶⁶. Bu doğrultuda, üçüncü kişinin sicil kaydını incelemiş olması veya olmaması önem arz etmez⁶⁷. Kanun koyucu, sicilin olumsuz içeriğinin bilindiği veya bilinmesi gerektiğini ve üçüncü kişinin buna olan güvenini var kabul etmektedir. Bunun aksini ispat ise, hukuki işlem güvenliğini zedeleyeceğinden mümkün değildir⁶⁸. Doktrindeki diğer görüşe göre, sicil kayıtları ve ilanlarla üçüncü kişinin davranışı arasında bir nedensellik bağının bulunması gerekir. Aksi halde, ticaret sicilinin de etki göstermesi mümkün değildir⁶⁹.

C. HUKUKİ İŞLEMLER AÇISINDAN SİCİLİN OLUMSUZ ETKİSİ

Üçüncü kişiler ticari ilişki içine gireceği tacirler hakkında bilgi sahibi olmak ister. Bu doğrultuda TTK m. 35/II hükmüne göre, herkes ticaret sicilinin içeriğini inceleme hakkına sahiptir. Üçüncü kişiler sicilden edinecekleri bilgiler neticesinde tacirlerle hukuki ilişkiye girip girmeme konusunda karar vereceklerdir. Kanunda olumsuz etkinin hangi işlemler bakımından geçerli olacağı belirtilmemekle birlikte doktrinde olumsuz etkinin, hukuki işlemlerde geçerli olacağı kabul edilmektedir⁷⁰.

Ticaret sicili, üçüncü kişilerin sicile dayanmak suretiyle iradi olarak yaptığı işlemler üzerinde etkili olabilir⁷¹. Buna karşılık haksız fiil ile karşılaşan üçüncü kişinin bu fiil nedeniyle uğradığı zarar ile sicil kayıtları arasında bir bağıllık bulunmadığından sicilin olumsuz etkisinin haksız fiillerde görülmesi mümkün değildir⁷². Bu zararın

⁶⁶ BİLGE, 1999, s. 200; ÜLGEN, 2005, s. 164.

⁶⁷ BİLGE, 1999, s. 200.

⁶⁸ BİLGE, 1999, s. 200. Yazara göre, üçüncü kişinin davranışı ile sicil kaydı arasında nedensellik bağının var kabul edilmesinin hakkaniyete aykırı olduğu durumlarda, kayıt ilgilisi nedensellik bağının bulunmadığını ispatlayabilmelidir.

⁶⁹ ARSLANLI, 1960, s. 158.

⁷⁰ ARSLANLI, 1960, s. 157; KARAYALÇIN, 1975, s. 18; ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER ERTAN, 2019, s. 384; BİLGE, 1999, s. 202; ARKAN, 2018, s. 273; BROX/HENSSLER, 2011, § 6, No.84 a.

⁷¹ ARSLANLI, 1960, s. 158; İMREGÜN, 2001, s. 58.

⁷² ARSLANLI, 1960, s. 158; ÜLGEN, 2005, s. 165; İMREGÜN, 2001, s. 58.

doğmasında sicil kayıtlarının bir etkisi bulunmamaktadır. Hem hakız fiil hem de sözleşmeye aykırılık halinde ise üçüncü kişinin sicilin olumsuz etkisine dayanması mümkündür⁷³. Yine doktrinde potansiyel nedensellik bağının olabileceği bazı haksız fiil hallerinde (haksız rekabet gibi) de sicilin olumsuz etkisinin söz konusu olabileceği belirtilmektedir⁷⁴. Mahkeme içi usul işlemlerinde sicilin olumsuz etkisi söz konusu olabilecektir⁷⁵. Sicilin olumsuz etkisi, sebepsiz zenginleşmeden doğan sorumluluklarda da uygulanabilecektir⁷⁶. Bununla birlikte karışma, işleme, birleşme gibi iradeye dayanmayan sebepsiz zenginleşme hallerinde sicile dayanma söz konusu olmadığından üçüncü kişiler bakımından olumsuz etki söz konusu olmayacaktır⁷⁷.

D. SİCİLİN OLUMSUZ ETKİSİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLER BAKIMINDAN UYGULANMASI

Sicilin olumsuz etkisi üçüncü kişileri korumaktadır⁷⁸. Bu doğrultuda bir vakıanın mevcut olmadığı yolundaki sicil kaydına güven korunmaktadır⁷⁹. Tescille yükümlü olan kişinin, üçüncü kişiye karşı tescil ve ilan olunmayan hususlara dayanması söz konusu olamaz. Üçüncü kişilerin tescil yükümlüsü kişilere karşı sicilin olumsuz etkisinden faydalanması mümkün ise de bu etkiden diğer üçüncü kişilere karşı da faydalanıp faydalanmayacağı doktrinde incelenmiştir⁸⁰. Buna göre; TTK m. 36/IV hükmünden yola çıkarak tescil ve ilan edilmesi gereken ancak gereği yapılmayan hususları, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremeyecek kişiler bakımından herhangi bir sınırlandırma görülmemektedir⁸¹. Dolayısıyla üçüncü kişilerin diğer üçüncü kişilere karşı sicilin olumsuz etkisinden faydalanması mümkündür.

⁷³ KARAYALÇIN, 1968, s. 312; ÜLGEN, 2005, s. 165; BİLGE, 1999, s. 203.

⁷⁴ BİLGE, 1999, s. 203.

⁷⁵ HOPT, 2012, § 15, No. 8.

⁷⁶ BİLGE, 1999, s. 203; ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER ERTAN, 2019, s. 384.

⁷⁷ BİLGE, 1999, s. 204.

⁷⁸ ARSLANLI, 1960, s. 161; KARAYALÇIN, 1968, s. 310-311; BROX/HENSSLER, 2011, § 6, No. 86.

⁷⁹ ÜLGEN, 2005, s. 163.

⁸⁰ ÜLGEN, 2005, s. 163; BİLGE, 1999, s. 208.

⁸¹ BİLGE, 1999, s. 208.

E. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN GERÇEK HUKUKİ DURUM İLE TESCİL VE İLAN EDİLMİŞ HUKUKİ GÖRÜNÜME DAYANMA HUSUSUNDAKİ SEÇİM HAKKI

Doktrinde üzerinde tartışılan bir diğer husus da sicildeki hukuki görünüm ile sicile tescil ve ilan edilmemiş gerçek hukuki durum arasında iyiniyetli üçüncü kişilere seçim hakkının tanınıp tanınmayacağıdır. İlgili tartışma Alman doktrininde karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda hâkim görüşe göre, sicilin olumsuz etkisinin üçüncü kişileri korumaya yönelik olduğu kabul edilmekte ve bu yüzden tescil veya ilan edilmeyen hususlardan dolayı bu kişilerin zarar görmemeleri gerektiği ifade edilmektedir⁸². Dolayısıyla üçüncü kişilerin sicile kaydedilmemiş gerçek hukuki durum ile sicildeki hukuki görünüş arasında kendisi lehine olabilecek seçim hakkı tanınmalıdır⁸³. Türk hukuku doktrinde de üçüncü kişiye bu hakkın tanınmasının savunulduğunu görmekteyiz. Zira sicilin olumsuz etkisinden kaynaklanan güven korumasının harekete geçmesi üçüncü kişinin kararına bağlıdır⁸⁴. Yine Alman hukukunda üzerinde durulmuş ve tartışılmış bir mesele de aynı olayda üçüncü kişinin kısmen sicilde gözükken hukuki görünüşe kısmen de gerçek hukuki duruma dayanabilip dayanamayacağıdır. Bu konuda doktrinde bir görüş, üçüncü kişinin bu tür bir seçim hakkını kullanmasının çelişkili davranış olduğunu belirterek reddetmektedir⁸⁵. Aksi görüş ise, üçüncü kişinin kendi lehine olabilecek durumlardan yararlanabilmesi gerektiğini dolayısıyla aynı olayda kısmen sicildeki görünüşe kısmen de gerçek hukuki duruma dayanabileceğini savunmaktadır⁸⁶.

⁸² BROX/HENSSLER, 2011, § 6, No. 86; CANARIS, 2006, § 5 I, No. 24; KOLLER, Ingo/ROTH, Wulf-Henning/MORCK, Winfried, **Handelsgesetzbuch**, 7. Auf., München, 2011 § 15, No. 15; SONNENSCHNEIN, Jürgen/WEITEMEYER, Birgit, **Heymann Handelsgesetzbuch, Kommentar**, 2. Auf., Band 1, Erstes Buch, Einleitung; §§ 1-104, Berlin, 1995, § 15, No. 13; KREBS, Peter, **Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch Band 1 Erstes Buch, Handelsstand §§ 1-104a**, 3. Auf., München, 2010, § 15, No. 20.

⁸³ BROX/HENSSLER, 2011, § 6, No. 86; KOLLER/ROTH/MORCK, 2011, § 15, No. 15; SONNENSCHNEIN/WEITEMEYER, 1995, § 15, No. 13; KREBS, 2010, § 15, No. 34; AMMON/RIES, 2008, § 15, No. 20. Aksi görüşte bkz., SCHMIDT, Karsten, **Handelsrecht**, 5. Auf., Köln-Berlin-München, 1999, s. 399.

⁸⁴ BİLGE, 1999, s. 205.

⁸⁵ BROX/HENSSLER, 2011, § 6 N. 86; CANARIS, 2006, § 5 I, No. 26.

⁸⁶ KREBS, 2010, § 15, No. 54; KOCH, 2009, § 15, No. 76; SONNENSCHNEIN/WEITEMEYER, 1995, § 15, No. 13; SCHMIDT, 1999, s. 400.

Kanımızca burada sicilin olumsuz etkisinin amacı göz ardı edilmemelidir. Sicilin olumsuz etkisi iyiniyetli üçüncü kişileri korumaya yöneliktir ve onların sicildeki hukuki görünüşe güvenleri korunmaktadır. Bu doğrultuda üçüncü kişiler, tacirle bir ticari ilişkiye girmek istediklerinde pek tabidir ki ticaret sicilini incelemekle yükümlüdürler. Ayrıca internet ortamında Türkiye Ticaret Sicili Gazetesine ulaşmak da artık bu hususu kolaylaştırmaktadır. Özellikle tacir üçüncü kişiler açısından ise basiretli bir tacir gibi davranmak zorunludur. Dolayısıyla üçüncü kişi sicildeki kayıtlara dayanarak tacirle hukuki ilişkiye girecektir ve sonuç itibarıyla üçüncü kişilere seçim hakkının tanınmaması yerinde olacaktır. Aynı yöndeki düşüncemiz, tescili gereken hususun ilk tescilinin ve daha sonra yapılan değişikliğin de tescilinin yapılmaması halinde geçerliliğini sürdürmektedir⁸⁷.

III. TİCARET SİCİLİ KAYITLARININ ETKİSİNİ GÖSTERME ZAMANI

TTK m. 36/I, açık bir şekilde ticaret sicili kayıtlarının üçüncü kişiler hakkında hangi anda hukuki sonuçlarını doğuracağını düzenlemektedir. Bu düzenlemeden hareketle biz de, kayıt ilgilileri ve üçüncü kişiler bakımından ayırım yapılmak suretiyle sicil kayıtlarının etkisini gösterme anının tespit edilmesi gerektiği görüşüne katılmaktayız⁸⁸.

Bir görüşe göre, kayıt ilgilileri bakımından sicil kayıtlarının etkisini göstermesi, kayıtların yapıldığı günden itibaren söz konusu olacaktır⁸⁹. Bir diğer görüşe göre, tescile esas hususun sicil esas defterine işlendiği andan itibaren sicil etkisini kayıt ilgilileri bakımından gösterir⁹⁰. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise, sicilin etkisini tespit edebilmek için tescilin kurucu veya bildirici olmasına göre bir ayırım yapılmalıdır⁹¹. Buna göre sicile tescilin açıklayıcı nitelik taşıdığı durumlarda, sicil

⁸⁷ Aksi yönde bkz., BİLGE, 1999, s. 207-208.

⁸⁸ BİLGE, 1999, s. 209.

⁸⁹ DOMANIÇ, Hayri/ULUSOY, Erol, **Ticaret Hukukunun Genel Esasları**, 5 Bası, Arıkan Yayın, İstanbul, 2007, s. 261.

⁹⁰ KARAYALÇIN, 1968, s. 310.

⁹¹ BİLGE, 1999, s. 210.

işleminin yapıldığı an, ilgililer açısından önem taşımaz⁹². Zira sicile kayıt konusu işlem henüz tescil edilmeden önce hukuken varlık kazanmaktadır. İşlemi bilen herkese karşı, işlem ileri sürülebilecektir⁹³.

Tescilin kurucu nitelik taşıdığı hallerde ise, sicile kayıt konusu işlem tescille hukuken varlık kazanacaktır. Bu doğrultuda kaydın yapılması ile kayıt ilgilileri bakımından sicil etkilerini gösterecektir.

TTK'da tescilin ne zaman tamamlanacağı belirtilmemiştir. Ancak Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 25 hükmünde tescil anının saptanması konusu düzenlenmiştir⁹⁴. Bu düzenlemeye göre;

“1. Tescil edilmiş bir olgunun tescil anının saptanmasında;

- a. Harca tabi olsun olmasın elektronik ortamlarda gerçekleştirilen bütün işlemlerde tescil tarihi,
- b. Harca tabi olmayan işlemlerde tescil tarihi,
- c. Harca tabi işlemlerde; harç makbuzunun tarihi, harç makbuzunun aynı gün içerisinde müdürlüğe ikna edici ve yazılı bir gerekçe ile birlikte ibraz edilememesi halinde ise, tescil tarihi,
- ç. Harcı yatırılmış olsa da müdürlük tarafından reddedilmiş tescil taleplerine Kanunun 34'üncü maddesi uyarınca yapılan itiraz üzerine mahkemece tescile karar verilmesi halinde yapılan tescillerde tescil tarihi,

belirleyicidir.

2. Elektronik ortamda gerçekleştirilen bütün işlemlerde tescil tarihi, MERSİS'te zaman damgası ile kayıt altına alınan tarihtir.

3. Elektronik ortamda müdürlüğe yapılacak tüm başvurularda, başvuru anının tespitinde MERSİS'teki tarih esas alınır.

⁹² BİLGE, 1999, s. 210.

⁹³ BİLGE, 1999, s. 210.

⁹⁴ Ticaret Sicili Tüzüğü'nün yürürlükte olduğu dönemde sicil esas defterine tescil tarihinin dikkate alınması gerektiği yönünde bkz., BİLGE, 1999, s. 211. Ayrıca bkz., KARAYALÇIN, 1968, s. 310.

4. MERSİS’te meydana gelebilecek teknik aksaklıklar nedeniyle fiziki ortamda yapılacak tescil işlemlerinde tescil anı, birinci fıkranın b, c ve ç bentlerine göre belirlenir”.

TTK m. 36/I gereğince, ticaret sicili kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü kişiler bakımından tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği; ilanın tamamı aynı nüshada yayımlanmamış ise, son kısmının yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğuracaktır⁹⁵. Bu günler, tescilin ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacak olan sürelerle de başlangıç oluşturur. Örneğin İİK m. 44 gereğince ticareti terk eden tacir on beş gün içinde durumu mal beyanı ile birlikte ticaret siciline bildirmeli ve durumu ilan ettirmelidir. İlan tarihinden itibaren bir yıllık süre içinde ticareti terk eden tacir hakkında iflas yolu ile takip yapılması mümkündür. Dolayısıyla burada süre, ilan tarihinden itibaren başlamaktadır. Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Yönetmeliği m. 14/İe göre; “Müdürlüğe gönderilen ilanlar en geç

⁹⁵ Yargıtay’ın kararına göre, “...6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 36/4. maddesi; “Tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu durumda şirket merkezinin nakledilmesine dair yönetim kurulu kararının yukarıda açıklanan yasa hükmü uyarınca 3 şahıslar hakkında ticaret sicil gazetesinin yayım tarihi olan 29.09.2015 tarihinden sonra hüküm ifade etmesi gerekir ise de borçlu şirketin 08.09.2015 tarihli toplantısında alınan şirket merkezinin nakledilmesine dair yönetim kurulu kararının ortakları bağlayacağı kabulü zorunludur...”. (12. HD., 14.12.2017, E. 2017/8039; K. 2017/15575). (Bu karar için bkz., www.kazanci.com.tr).

Yargıtay’ın bir başka kararı da “...Öte yandan, çeklerin keşide tarihleri itibarıyla uygulanması gereken 6102 Sayılı TTK’nun 36. maddesinin 1. bendi uyarınca, ticaret sicil kayıtları, üçüncü kişiler hakkında gazete ile ilanın yapıldığı günü izleyen iş gününde hukuki sonuçlarını doğurur. Somut olayda, takip konusu çeklerin keşide tarihlerinin 02.12.2015 ve 12.12.2015 olduğu, borçlu şirket adına yapılan cirolarda, şirket kaşesi üzerinde tek imzanın atıldığı görülmektedir. Dosyada mübrez ... 12. Noterliği’nin 14.10.2015 tarih ve 04446 yevmiye numaralı imza sirkülerine göre, 12.10.2015 tarih ve 2015/01 numaralı ortaklar kurulu kararı gereğince, şirket ortaklarının, 14.10.2015 tarihinden itibaren 10 yıl süre ile şirketi müştereken temsil ve ilzamda yetkili kılındıkları, bu durumda, çeklerin keşide tarihleri itibarıyla şirketin müşterek imza ile temsil ve ilzam edildiği anlaşılmaktadır.

Mahkemece, her ne kadar borçlunun temsile dair almış olduğu kararın ticaret sicil gazetesindeki ilanına dair belge ibraz edilmediğinden, üçüncü kişiler açısından sonuç doğurmayacağı gerekçesiyle itirazın reddine karar verilmiş ise de, muteriz borçlunun temyiz dilekçesi ekinde sunmuş olduğu ticaret sicil gazetesini nüshasından, şirketin temsile dair almış olduğu kararın 20.10.2015 tarih ve 8929 Sayılı Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilmiş olması karşısında, ilanın dosyaya borçlu tarafından ibraz edilmemiş olması sonuca etkili olmayacağından, çeklerin keşide tarihleri itibarıyla borçlu şirketin çift imza ile temsil edilmesi alacaklı yönünden bağlayıcı olup, muteriz şirket çeklerden dolayı sorumlu tutulamaz...” şeklindedir (12. HD., 28.12.2017 T., E. 2016/25640, K. 2017/16436). (Bu karar için bkz., www.kazanci.com.tr).

10 gün içinde yayımlanır. Bu süre, ilan bedelinin ilan metni ile birlikte Müdürlüğe gelişini takip eden işgününden itibaren başlar”. Ancak bu süre, ilanların müdürlüğe intikalinden itibaren iki iş gününe düşmüştür⁹⁶.

İsviçre hukukunda sicil kayıtları, İsviçre Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlandığı baskı gününün ertesi iş günü üçüncü kişilere etkili olacaktır⁹⁷. Bunun dışında TTK m. 36’da sözü edilen ilanın tamamının aynı nüshada yayımlanmaması halinde son kısmının yayımlandığı günü takip eden iş gününün önem kazandığına dair düzenlemeye benzer bir düzenlemeye ise İsv. BK.’da görmemekteyiz.

TTK m. 36/I hükmünde sözü edilen “hukuki sonuç” doğurma ifadesiyle kast edilenin ne olduğu konusu da üzerinde durulması gereken bir mevzudur. TTK m. 36’nın gerekçesine baktığımızda maddenin birinci ve ikinci fıkralarının 6762 sayılı Kanun’un 38. maddesinin iki ve üçüncü fıkralarının tekrarı olduğu belirtilmektedir. Bu düzenlemelerde “hüküm ifade etme” kavramı kullanırken, yeni düzenlemede “hukuki sonuç doğurma” ifadesi yer almaktadır. İlgili düzenlemenin mehası olan İsv. BK. m. 932/2 düzenlemesinde, kaydın üçüncü kişilere karşı etkisinin başlangıcının bir diğer ifadeyle aleniyet etkisinin başlangıcının hüküm altına alındığı görülmektedir⁹⁸. Bu doğrultuda doktrinde TTK m. 36 hükmünün üçüncü kişilerin ilgililere karşı hak iddiasını kapsamadığını; buna karşılık ilgililerin üçüncü kişilere karşı hak iddiasını düzenlediğini belirtmektedir⁹⁹.

İlgili düzenleme açısından dikkate alınması gereken bir diğer mesele de sicil kayıtlarının etkili olacağı anın, ilandan sonraki iş günü olmasıdır¹⁰⁰. İlanın tamamlandığı günün tatil gününe denk gelmesi halinde, sicil kaydı tatilden sonraki iş gününden itibaren etkili olacaktır. Örneğin, TTK m. 373’e göre; yönetim kurulunun temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylı

⁹⁶ Bu hususta bkz., <https://www.ticareticil.gov.tr/view/menu/goster.php?Guid=453380d6-d647-11e9-bb16-54213e5f8f01>, (Erişim tarihi: 20.03.2020).

⁹⁷ ECKERT, **2012**, Art. 932, No. 8; MEIER-HAYOZ/FORSTMOSER, **2012**, § 6, No. 89.

⁹⁸ ECKERT, **2012**, Art. 932, No. 1; KIRAN, Süleyman, “Ticaret Sicilinde Görünüşe Güvenin Başlangıcı Anına İlişkin Bir Değerlendirme”, **TBB Dergisi**, Yıl: 2019, Sayı: 143, s. 272.

⁹⁹ KIRAN, **2019**, s. 272.

¹⁰⁰ BİLGE, **1999**, s. 212.

suretini tescil ve ilan edilmek üzere ticaret siciline vereceği düzenlemektedir. Bu andan itibaren sicilin olumsuz etkisi yerini olumlu etkiye bırakır¹⁰¹.

TTK m. 36/II’de bir hususun tescil ile beraber derhal üçüncü kişiler bakımından sonuç doğuracağına veya sürelerin derhal işleyeceğine ilişkin özel hükümlerin saklı tutulduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda doktrinde bir görüş, tescilin kurucu etkisiyle tescil edilen hususların üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesinin birbirinden ayrı şeyler olduğunu bu nedenle, özellikle ticaret şirketlerinin tescille kurulmasına ilişkin hükümlerin bu kapsamda görülmemesini, bu düzenlemelerin özel hükümlere örnek olarak gösterilmemesini ileri sürmektedir¹⁰². Dolayısıyla, tescil ile birlikte ticaret şirketleri, tüzel kişilik kazanmış olup durumdan habersiz olan üçüncü kişilere karşı bu hususun ilanla birlikte ileri sürüleceği belirtilmektedir. Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre, tescilin hukuki sonuç doğurabilmesi için kaydın tescili yeterli olup; buna karşılık ilanı gerekli değildir¹⁰³. Bu kayıtlar kaydın varlığını bilsin bilmesin üçüncü kişiler bakımından tescil anından itibaren hüküm ve sonuç doğurur. Bu kapsama ticaret şirketlerinin tescil ile tüzel kişilik kazanmaları da girer (TTK m. 232, 355, 588, Koop K. m. 7). Ayrıca burada yine TTK m. 35/III hükmü de göz önünde bulunmalıdır. Zira tescil edilen hususlar, aksine Kanun’da veya Yönetmelik’te düzenleme olmadıkça ilan da olunacaktır. Ancak sicil kayıtları üçüncü kişilere karşı etkisini tescil ile gösterecektir.

Doktrinde tartışılan bir diğer husus da sicil kayıtlarının etkinlik kazandığı zamanın ilgililerce değiştirilip değiştirilemeyeceği hususudur. Bu konuda bizim de katıldığımız görüşe göre; sicil kayıtlarının etki doğuracağı zaman değiştirilemez¹⁰⁴. Zira kanun koyucu, öngördüğü düzenlemelerle sicil kayıtlarının hukuki sonuçlarını doğuracağı zamanı belirleyerek sicilin olumlu ve olumsuz etkisini hüküm altına almıştır (TTK m. 36).

¹⁰¹ BİLGE, 1999, s. 213.

¹⁰² BİLGE, 1999, s. 214. Yazar, tescil edilen hususun üçüncü kişilere ilan edilmeksizin ileri sürülmesi için açık bir hüküm bulunması gerektiğini ileri sürmektedir.

¹⁰³ KARAHAN, Sami, **Ticari İşletme Hukuku**, 27. Bası, Mimoza Yayınları, Konya, 2015, s. 134; DOMANIÇ/ULUSOY, 2007, s. 261; POROY/YASAMAN, 2019, s. 264; ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER ERTAN, 2019, s. 381.

¹⁰⁴ BİLGE, 1999, s. 217.

IV. SİCİL KAYITLARININ YER BAKIMINDAN ETKİ ALANI

TTK m. 36/I gereğince ticaret sicili kayıtları nerede bulunursa bulunsun, üçüncü kişiler hakkında Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile ilan edilmesiyle hüküm ve sonuçlarını doğurur. TTK 36/II hükmünde ise, bazı hallerde tescilin hukuki sonuç doğurabilmesi için ilan gerekli olmayıp yalnızca tescil yeterli olmaktadır. İşte tam bu noktada doktrinde tescil edilmiş; ancak ilan edilmemiş kayıtlar bakımından etki alanı konusunda tartışma bulunmaktadır.

Bir görüş, TTK m. 36/II hükmünden hareketle sicil kayıtlarının nerede bulunursa bulunsun, kaydın varlığını bilsin veya bilmesin üçüncü kişiler bakımından tescil anından itibaren hüküm ifade edeceğini belirtir¹⁰⁵. Buna karşılık diğer görüşe göre ise, TTK m. 36/II hükmünün lafzında “nerede bulunurlarsa bulunsunlar” ibaresi yer almadığından, tescil edilmiş; ancak ilan edilmemiş kayıtların sadece sicil çevresi içinde yer alan üçüncü kişiler hakkında etkili olacağı savunulmaktadır¹⁰⁶. Kanımızca, TTK m. 36/II düzenlemesinden hareketle sicil çevresi içinde yer alan ve almayan üçüncü kişiler ayrımı yapılması doğru değildir. Tescilin üçüncü kişiler bakımından derhal hüküm doğuracağına ilişkin düzenlemeler de incelendiğinde, görülecektir ki sicilin etki alanına yönelik herhangi bir hüküm bulunmamaktadır (TTK m. 232, 355, 455, 571). Dolayısıyla TTK m. 36/II’nin söz konusu olduğu hallerde de sicil kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar iyiniyetli üçüncü kişiler hakkında hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır. Böyle bir ayrımın yapılması için özel düzenleme bulunması gerekmektedir. Ayrıca elektronik ticaret sicilinin tutulması, sermaye şirketlerinin

¹⁰⁵ KARAHAN, 2015, s. 134; DOMANIÇ/ULUSOY, 2007, s. 261; DOMANIÇ, Hayri, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, Cilt. I, 1. Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 176; AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 74.

¹⁰⁶ Doktrinde bir görüşe göre, tescil veya tescil ve ilanı gerekip sadece tescil edilen hususların sicil çevresi içinde hüküm ifade ettiği, buna karşılık ilan edilen hususların Türkiye’de etkili olduğu savunulmaktadır (Bkz., İMREGÜN, Oğuz, Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, 4. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014, s. 69; İMREGÜN, 2001, s. 56). Bunun dışında, bir görüşe göre sadece tescile tabi olup ilanı zorunlu olmayan hususlar sicil çevresi içinde etki yapabilir. Böyle bir halde ilan olmadığından sicil çevresi dışındaki üçüncü kişilerin bu kayıtları bilmesi aranmaz (bkz., ÜLGEN, 2005, s. 169-170. Aynı yönde bkz., ARSLANLI, 1960, s. 163).

internet sitesi açması ve bunlara erişimin kolaylığı bu kapsamdaki tartışmayı sona erdirecektir¹⁰⁷.

V. GÖRÜNÜŞE GÜVEN İLKESİ VE TİCARET SİCİLİNİN OLUMLU ETKİSİ

Çalışmamız kapsamına TTK m. 37’de düzenlenen hukuki görünüşe güven ilkesi girmedikten, bu prensibin konumuzla bağdaşabilir hallerine kısaca değinmek yerinde olacaktır. Ticaret sicilinin olumlu etkisi gereği üçüncü kişiler kendileri hakkında sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerini ileri süremez. Usulüne uygun tutulan ticaret sicil kayıtlarının üçüncü kişilerce bilindiği farz olunur. Bu kabulün başlangıç anı, hukuki etkilerin ortaya çıkması anıdır¹⁰⁸. Bu doğrultuda üçüncü kişilerin aleyhine olan sicil kayıtlarını bilmesi, ilanın fiilen yapıldığı günü izleyen iş gününden itibaren başlamaktadır¹⁰⁹.

Görünüşe güven ilkesi TTK m. 37 hükmünde düzenlenmektedir. Buna göre; “Tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması halinde, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunur”. Bu düzenlemeden hareketle, üçüncü kişinin kural olarak ilan edilen hususun ilan edilmiş şekline güvenmesi ve ilandan farklı olan tescil içeriğinin ona karşı ileri sürülememesi, iyiniyetinin korunması kuralının getirildiğini söylememiz mümkündür¹¹⁰. Bu noktada hükmün sadece, tescil edilen gerçek metin ile ilan edilen metin arasında farklılık bulunması ihtimaline özgülendiğini de unutmamak gerekir¹¹¹. Kanun hükmünün ifadesinden açıkça anlaşılabildiği gibi burada iyiniyetli

¹⁰⁷ ULUSOY, 2007, s. 104; AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 74.

¹⁰⁸ KIRAN, 2019, s. 276.

¹⁰⁹ KIRAN, 2019, s. 276.

¹¹⁰ AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 77; KARAHAN, 2015, s. 137. Ayrıca görünüşe güven ilkesi ile ilgili detaylı bir çalışma için bkz., YILMAZ, Asuman, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Sicilinde Hukuki Görünüşe Güven (TTK m. 37)”, *Batider*, Yıl: 2014, Cilt: XXX, Sayı: 3, s. 65 vd.

¹¹¹ Buna karşılık iyiniyetli üçüncü kişinin gerçek duruma uygun tescil ve ilanla çelişen sicil dışındaki hukuki görünüme güveninin korunup korunmayacağı başka bir meseledir. Bu konu üzerinde sicilin olumlu etkisi başlığı altında durulmuştur.

üçüncü kişinin doğru olmayan ilana güveni korunmaktadır¹¹². İlanın gerçek hukuki duruma uymaması söz konusudur¹¹³. Üçüncü kişinin iyiniyetli olması, ilanın doğru olmadığını bilmemesidir. Bir diğer ifadeyle üçüncü kişinin gerçek hukuki durumu bilmemesidir¹¹⁴. Üçüncü kişinin bilmemesinin ihmalden kaynaklanması burada önem arz etmemektedir¹¹⁵.

Ticaret sicilinin olumlu etkisi ile görünüşe güven ilkesi arasındaki ilişkiyi değerlendirebilmemiz için savunduğumuz görüş önem arz etmektedir. Şöyle ki, sicilin olumlu etkisinden bahsedebilmek için sicile kaydın ve ilanın gerçek duruma uygun olması aranmalıdır. Bu doğrultuda, sicil kayıtları ile ilan birbirine uygun olduğundan görünüşe güven ilkesine başvurma ihtiyacı da olmayacaktır¹¹⁶. Zira görünüşe güven ilkesinin uygulanabilmesi için, sicil kayıtları ile yapılan ilan arasında aykırılık bulunması halinde, ilana güvenerek işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişilerin bu güvenleri korunmaktadır¹¹⁷.

Doktrinde diğer bir görüş, kanunda ticaret sicil kayıtlarının üçüncü kişiler hakkında etkili olmasının ilanı izleyen iş gününün gelmesine bağlandığını, bunun haricinde kaydın ve ilanın gerçek duruma uygun olması şartının aranmadığını ileri sürmektedir¹¹⁸. Bu doğrultuda sicil kayıtları gerçeğe aykırı da olsa, üçüncü kişiler TTK m. 37 hükmünde öngörülen koşulların gerçekleşmesi halinde ilan ile oluşturulan görünüşe dayanarak hak iddiasında bulunabilecektir¹¹⁹.

¹¹² CANARIS, 2006, §5 III, No. 42; HILDEBRANDT, Wolfgang, **Schlegelberger Handelsgesetzbuch Kommentar, Band: I, §§ 1-47a**, 5. Auf., München, 1973, §15, No. 18; SONNENSCHNEIN/WEITEMEYER, 1995, §15, No. 24; KOCH, 2009, §15, No. 102.

¹¹³ CANARIS, 2006, §5 III, No. 42; SONNENSCHNEIN/WEITEMEYER, 1995, § 15, No. 24.

¹¹⁴ SONNENSCHNEIN/WEITEMEYER, 1995, §15, No. 32.

¹¹⁵ SONNENSCHNEIN/WEITEMEYER, 1995, §15, No. 32.

¹¹⁶ ÜLGEN, 2005, s. 168; BİLGE, 1999, s. 177-178.

¹¹⁷ CANARIS, 2006, § 5 III 42; HILDEBRANDT, 1973, §15, No. 18; SONNENSCHNEIN/WEITEMEYER, 1995, §15 24; KOCH, 2009, §15, No. 102; YILMAZ, 2014, s. 74.

¹¹⁸ KIRAN, 2019, s. 277.

¹¹⁹ KIRAN, 2019, s. 277.

VI. GÖRÜNÜŞE GÜVEN İLKESİ VE TİCARET SİCİLİNİN OLUMSUZ ETKİSİ

Sicilin olumsuz etkisi sonucu, gerçekte var olmayan hukuki durum iyiniyetli üçüncü kişilere karşı varmış gibi işleme tabi tutulacaktır. Bunun da nasıl olacağı kanun hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, tescili gerekli olup da tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı gerektiği halde ilan edilmemiş bir husus iyiniyetli üçüncü kişilere ileri sürülemez (TTK m. 36/IV). Kanun düzenlemesinden hareket ederek belli bir vakıanın mevcut olmadığına ilişkin sicildeki ve sicil gazetesindeki hukuki görünüşe üçüncü kişilerin duyduğu güvenin korunduğu söylenebilecektir¹²⁰.

Sicilin olumsuz etkisi ile görünüşe güven ilkesi arasındaki ilişkiye bakıldığında bazı ayrımların yapılması zorunluluk göstermektedir. Buna göre; tescili zorunlu iken tescil edilmemiş ve ilan da zorunlu iken ilan da yapılmamış bir husus söz konusu ise, sicilin olumsuz etkisi devreye girecektir. Buna karşılık TTK m. 37’de düzenlenmiş olan “Görünüşe Güven”den burada söz edilemeyecektir. Zira daha önce de belirttiğimiz gibi bu hükümde üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunmaktadır. Oysa bu durumda ortada bir ilan da bulunmamaktadır.

Tescil edilmesi zorunlu olup da tescil edilip ilan edilmesi gerekirken ilan edilmeyen hususlar bakımından yine ortada ilan olmadığından TTK m. 37’ye dayanılamayacaktır. Buna karşılık TTK m. 36/IV uygulama alanı bulacaktır.

Tescili zorunlu olmakla birlikte tescil edilmeyip sadece ilan edilmiş bir hususun söz konusu olması halinde ise ortada bir ilan bulunduğundan bu halde hiç şüphesiz TTK m. 37 uygulama alanı bulacaktır. Dolayısıyla ilan ile ortaya çıkmış olan görünüşe, üçüncü kişilerin dayanması mümkün olacaktır. Bu halde, tescil kaydı yokken yanlışlıkla yapılan ve gerçek maddi veya hukuki durumu yansıtmayan ilandan bahsedilebilecektir¹²¹. Gerçi böyle bir durum kanun lafzına bakıldığında düzenleme

¹²⁰ ÜLGEN, 2005, s. 163; BİLGE, 1999, s. 188; AKDAĞ GÜNEY, 2011, s. 63.

¹²¹ CANARIS, 2006, § 5 III, No. 46; KREBS, 2010, § 15, No. 89; GEHRLEIN, Markus, in EBENROTH/BOUJONG/JOOST/STROHN, *Handelsgesetzbuch*, 2. Auf., München, 2008, § 15, No. 29; KOLLER/ROTH/MORCK, 2011, §15, No. 28; ARKAN, 2018, s. 275 dn.2; YILMAZ, 2014, s. 79. Tescil kaydının gerçeğe aykırı olup da ilanın maddi ve hukuki duruma uygun olması halinde ise TTK m. 37 uygulama alanı bulamayacaktır. Zira bu durumda yanlış ilan bulunmamaktadır (bkz., YILMAZ, 2014, s. 79-80).

kapsamında bulunmamaktadır¹²². Ancak madde gerekçesi¹²³, hükmün öngörülme amacı dikkate alındığında bu gibi hallerde de görünüşe güven ilkesinin uygulama alanı bulacağından şüphe edilememek gerekir¹²⁴.

Tüm bu haller bakımından ilanın doğru olmamasından anlaşılması gereken, tescil ile ilan arasındaki çelişki olmayıp gerçek hukuki durum ile ilan edilmiş hukuki durum arasındaki çelişkidir¹²⁵.

SONUÇ

Ticaret sicili, ticari işletme ile ilgili belirli bilgilerin yer aldığı, aleni ve resmi nitelikte bir sicil olup TTK m. 24 ila m. 38 arasında düzenlenmektedir. Ayrıca bu konuda çıkarılmış Ticaret Sicili Yönetmeliği de mevcuttur. Bu doğrultuda ticaret

¹²² YILMAZ, 2014, s. 79. Alman hukukunda ilgili hükmün lafzından hareketle yanlış ilanın bulunduğu tüm hallerin bu kapsamda olduğu ifade edilir (bkz. CANARIS, 2006, § 5 III, No. 46).

¹²³ TTK m. 37'nin gerekçesi; "Madde, AET'nin 09/03/1968 tarihli ve 68/151 sayılı şirketler hukukuna ilişkin Birinci Yönergesinin 3 (6) ncı maddesinin gereği olarak ancak Yönerge hükmünü yansıtan Alm. TK'nın 15 (3) paragrafının hükmü göz önünde tutularak kaleme alınmıştır. Alman Kanunundaki hüküm, Yönergedeki, sadece sermaye şirketleri hakkında ve doğru tescil edilen hususların yanlış ilân edilmesine ilişkin düzenlemeyi genişletip, bütün sicil kayıtlarını kapsayacak genel bir hüküm hâline dönüştürmüştür. Kaynak Kanundaki düzenlemeye temel oluşturan gerekçeler, Tasarı bakımından da kabul görmüştür. Ancak bu maddede yapılan değişiklikler aynı zamanda hâkim Türk öğretisinin "görünüşe güven" kuramına ilişkin anlayışına da uygundur. Yönerge hükmü, sözü itibarıyla yalnızca tescilin doğru ancak, ilânın yanlış yapıldığı hâllere yöneliktir. Buna karşılık, kaynağın ve Tasarı hükmünün uygulama alanına, tescilin de yanlış yapıldığı veya tescil yokken ilânın yanlış yapıldığı yahut yanlışlıkla ilân yapıldığı ya da tescilde ve ilânda farklı yanlışlıkların bulunduğu hâller de girmektedir. Bu bağlamda önemli bir soruna işaret etmek hükmün anlaşılması bakımından gereklidir. Tescilin yanlış, ancak ilânın doğru yapıldığı hâllere bu hükmün uygulanıp uygulanmayacağı tartışılabilir. Hükmün sözünün sorunu dışarıda bıraktığı yani söze göre anılan hâlde hükmün uygulanmasına olanak tanımadığında duraksama olamaz. Bu durumda somut olay gerçeğine, menfaatler dengesine ve sicil hukukunun genel ilkelerine göre bir sonuca varılmalıdır. Olumsuz sayılabilecek bu görüşe karşı Alman öğretisinde, hükmün söz konusu soruna kıyasen uygulanması gerektiği de savunulmuştur. Hüküm, görünüşe güven ilkesini sicil hukuku yönünden düzenlemekte, üçüncü kişinin, bir hususun ilân edilen şekline güvenip ona dayanabileceğini belirtmektedir. Tescilin konusunu oluşturan kişinin, tescilin ilan ile bağdaşmadığı, onunla çeliştiği yönündeki itirazını kanıtlamış olması üçüncü kişiyi etkilemez. Böylece üçüncü kişinin yanlış, gerçeğe aykırı ilâna duyduğu güven korunmaktadır. Buna karşılık, üçüncü kişinin ilân edilmiş hususun tescil edilenden farklı olduğu konusunda olumlu bilgisi bulunduğu ispat edilirse, üçüncü kişi ilâna dayanamaz. Kısaca olumlu bilgi ilânı bertaraf edip tescili öne çıkarır, çünkü üçüncü kişinin korunmaya değer bir güveni yoktur..." şeklindedir.

¹²⁴ YILMAZ, 2014, s. 79.

¹²⁵ CANARIS, 2006, § 5 III, No. 46.

siciline kaydedilen hususları incelemek suretiyle üçüncü kişilerin tacirlerle hukuki ilişkiye girip girmeyeceği önem arz etmektedir.

Ticaret sicil kaydının üçüncü kişilere etkisi, TTK m. 36 hükmünde zaman ve yer bakımından ile olumlu ve olumsuz etki bakımından olmak üzere düzenlenmiştir. Buna göre ticaret sicilin olumlu etkisi gereğince üçüncü kişiler ticaret siciline tescil ve ilan edilmiş olan hususları bilmediğini ileri süremez. Bu doğrultuda sicil kayıtlarının sürekli Ticaret Sicili Gazetesi'nden takibin, ticari hayatta faaliyet gösteren kişiler bakımından mükellefiyet yüklediği ifade edilmekle birlikte günümüz gelişen teknoloji sayesinde özellikle Ticaret Sicili Gazetesi'nin internet ortamından takip edilebilmesi, ilan edilen hususların takibini kolaylaştırmaktadır.

TTK m. 24 hükmüne göre, ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulması ve bu doğrultuda merkezi ortak veri tabanının oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda elektronik veri tabanı vasıtasıyla üçüncü kişilerin sicil kayıtlarını takibi konusunda herhangi bir sıkıntı olmayacak ve ticaret sicilin olumlu fonksiyonu uygulama alanı bulacaktır. Ancak kanun gerekçesinde elektronik sicil bilgi bankasına herhangi bir hukuki işlev tanınmadığı belirtilmektedir. Sicilin olumlu fonksiyonu bakımından ileri sürülen Ticaret Sicili Gazetesi'ni takip zorunluluğundan kurtulabilmek ve bu konudaki olumsuz eleştirileri ortadan kaldırabilmek bakımından, tescil edilen hususların üçüncü kişilere ileri sürülebilmesi için bu hususta kanun düzenlenmesi getirilmek suretiyle elektronik sicil bankasına hukuki işlev tanınmalıdır.

Sicilin olumsuz etkisi bakımından TTK m. 36/IV hükmünde eski düzenlemeye göre farklı bir düzenlemeyi görmekteyiz. Şöyle ki, tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu halde ilan edilmemiş hususların üçüncü kişilere ileri sürülebilmesi için bunu bilmeleri veya bilmelerinin gerekmesi aranmaktadır. Bu doğrultuda eski düzenlemede üçüncü kişilerin sadece müspet vukufu aranırken yeni düzenlemede bilmelerinin gerekmesi de aranmaktadır. Bu bağlamda yasal düzenleme gereğince, üçüncü kişilerin TMK m.3/II uyarınca iyiniyet iddiasında bulunamayacak olması, tescil veya ilan edilmeyen hususların kendilerine karşı ileri sürülebilmesi için yeterli sayılacaktır. Ayrıca bu düzenlemede yer alan “tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış” ifadesi TTK m. 35/III hükmünü de göz önünde

bulundurularak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda kanun veya yönetmelikte aksine hüküm olmadıkça tescil edilen tüm hususların ilan zorunluluğu bulunduğundan, kanuni istisnalar dışında yalnız tescil ile sicil olumsuz etkisi bertaraf edilemeyecektir.

Son olarak TTK m. 37 hükmünde düzenlenmiş olan “Görünüşe Güven” ilkesi ile sicil olumlu ve olumsuz etkisi arasındaki ilişkiye de değinmemiz gerekmektedir. TTK m. 37 kanunumuza yeni getirilmiş bir düzenlemedir. Bu düzenlemeye göre, tescil kaydı ile ilan olunan durum arasında aykırılık halinde, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunur. Burada üçüncü kişilerin bilmelerine önem verilmiştir. Bu hususta önem arz eden husus, üçüncü kişinin gerçek hukuki durumu bilmemesidir. İlan gerçek hukuki duruma uymamaktadır. Oysaki sicil olumlu etkisi bakımından sicile tescil ile ilan gerçek hukuki duruma uygun olduğundan görünüşe güven ilkesinin uygulama alanı bulması imkân dâhilinde değildir.

Sicil olumsuz etkisi sonucu, gerçekte var olmayan hukuki durum iyiniyetli üçüncü kişilere karşı varmış gibi işleme tabi tutulacaktır. Bu bağlamda sicil olumsuz etkisi ile sicile güven ilkesi arasındaki ilişkinin tespiti için bazı ayrımların yapılması zorunluluk göstermektedir. Buna göre; tescili zorunlu iken tescil edilmemiş ve ilan da zorunlu iken ilan da yapılmamış bir husus söz konusu ise, sicil olumsuz etkisi devreye girecektir. Tescil edilip de ilan zorunlu olduğu halde ilanın olmadığı hallerde yine bir görünüş olmadığından görünüşe güven ilkesinin uygulanması mümkün değildir. Buna karşılık tescilin olmadığı ve fakat ilanın bulunduğu hallerde ilanın gerçek hukuki duruma uygun olmaması kaydı ile görünüşe güven ilkesinin uygulama alanı bulması mümkündür.

KAYNAKÇA

AKDAĞ GÜNEY, Necla, **Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili**, İTO Yayınları, İstanbul, 2011.

- AMMON, Ludwig/RIES, Peter, in RÖCHRICHT, Volker/GRAF von WESTPHALEN, FRIEDRICH, **Handelsgesetzbuch**, 3. Auf., Köln, 2008.
- ARKAN, Sabih, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2018.
- ARSLANLI, Halil, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri Umumi Hükümler**, 3. Bası, Fakülteler Mecmuası, İstanbul, 1960.
- AYHAN, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ ÖZDAMAR, Mehmet, **Ticari İşletme Hukuku**, 12. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2019.
- BATTAL, Ahmet, “Ticaret Sicilinin Müsbet Fonksiyonunun ve Temsile İlişkin Sonuçlarının Dış Görünüş Teorisi Açısından İncelenmesi”, **Batider**, Y. 1997, C.XIX, s. 83-101.
- BİLGE, Mehmet Emin, **Ticaret Sicili**, 1. Bası, Beta Basım, İstanbul, 1999.
- BROX, Hans/HENSSLER, Martin, **Handelsrecht mit Grundzügen des Wertpapierrechts**, 21. Auf., München, 2011.
- CANARIS, Claus Wilhem, **Handelsrecht**, 24. Auf., München, 2006.
- DEMİREL, Duygu, **Ticaret Sicili**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- DOMANIÇ, Hayri, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi Cilt. I**, 1. Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.
- DOMANIÇ, Hayri/ULUSOY, Erol, **Ticaret Hukukunun Genel Esasları**, 5 Bası, Arıkan Yayın, İstanbul 2007.
- ECKERT, Martin K., **Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II, Art. 530-964 OR**, 4. Auf., Basel, 2012.
- GEHRLEIN, Markus, in EBENROTH/BOUJONG/JOOST/STROHN, **Handelsgesetzbuch**, 2. Auf., München, 2008.
- HILDEBRANDT, Wolfgang, **Schlegelberger Handelsgesetzbuch Kommentar, Band: I, §§ 1-47a**, 5. Auf., München, 1973.

HOPT, Klaus J., in **Handelsgesetzbuch mit GMBH & Co., Handelsklauseln, Bank-und Börsenrecht, Transportrecht (ohne Seerecht)**, 35. Aufl., München, 2012.

İMREGÜN, Oğuz, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, 12. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2001.

İMREGÜN, Oğuz, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, 4. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014.

JUST, Eva Druey/DRUEY, Jean Nicolas/GLANZMANN, Lucas, **Gesellschafts-und Handelsrecht**, Zürich, 2010.

KARAHAN, Sami, **Ticari İşletme Hukuku**, 27. Bası, Mimoza Yayınları, Konya 2015.

KARAYALÇIN, Yaşar, “Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri”, **Batider**, Y. 1975, C. VIII, S. 2, s. 1-29.

KARAYALÇIN, Yaşar, **Ticaret Hukuku I, Giriş-Ticari İşletme**, 3. Baskı, Ankara, 1968.

KENDİGELEN, Abuzer, **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, On iki Levha Yayıncılık, 2. Bası, İstanbul, 2012.

KIRAN, Süleyman, “Ticaret Sicilinde Görünüşe Güvenin Başlangıç Anına İlişkin Bir Değerlendirme”, **TBB Dergisi**, Y. 2019, S. 143, s. 257-282.

KLUNZINGER, Eugen, **Grundzüge des Handelsrechts**, 13. Aufl., München, 2006.

KOCH, Jens, **Staub Handelsgesetzbuch Grosskommentar, 1. Band: §§ 1-47b**, 5. Aufl., Berlin 2009.

KOLLER, Ingo/ROTH, Wulf-Henning/MORCK, Winfried, **Handelsgesetzbuch**, 7. Aufl., München, 2011.

KREBS, Peter, **Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch Band 1 Erstes Buch, Handelsstand §§ 1-104a**, 3. Aufl., München, 2010.

MEIER-HAYOZ, Arthur/FORSTMOSER, Peter, **Schweizerisches Gesellschaftsrecht**, 11. Aufl, Bern, 2012.

POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi, **Ticari İşletme Hukuku**, 18. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

SCHMIDT, Karsten, **Handelsrecht**, 5. Auf., Köln-Berlin-München, 1999.

SONNENSCHNEIN, Jürgen/WEITEMEYER, Birgit, **Heymann Handelsgesetzbuch, Kommentar**, 2. Auf., Band 1, Erstes Buch, Einleitung; §§ 1-104, Berlin, 1995.

von STEIGER, Werner, **Schweizerisches Privatrecht – Handelsrecht – Erster Halbband**, Basel Stuttgart, 1976.

ULUSOY, Erol, “Ticaret Siciline Tescilin Olumsuz Etkisine Veda Elektronik Ticaret Sicili – Ticaret Sicili Bilgi Bankası – İnternet Sayfası”, **Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan**, C. I, İstanbul 2007, s. 89-122.

ÜLGEN, Hüseyin, **Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama)**, 1975’ten Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005.

ÜLGEN, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/Kaya, Arslan/Nomer Ertan, N. Füsün, **Ticari İşletme Hukuku**, 6. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

VOGT, U. Hans, **Der Öffentliche Glaube des Handelsregisters**, Zürich Basel Genf, 2003.

YASAMAN, Hamdi, “Yeni Ticaret Kanununda Ticaret Sicili ile İlgili Getirilen Yeni Düzenlemeler”, **Regesta**, Y. Kasım 2011, S. 1, s. 7-12.

YILMAZ, Asuman, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Sicilinde Hukuki Görünüşe Güven (TTK m. 37)”, **Batider**, Y. 2014, C. XXX, S.3, s. 65-91.